

Muhtelit mübadele komisyonunda inhilâl eden azalık hakkında 1/310 numaralı kanun lâiyhası ve Hariciye encümeni mazbatası

T. C.

Başvekâlet

Muamelât müdürlüğü

Sayı 6/961

23 - IV - 1932

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Huhtelit mübadele komisyonunda inhilâl eden azalık hakkında Hariciye vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 20-IV-1932 tarihli içtimasında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı mucibe layihası

Türk ve rum ahalinin mübadelesine dair olan mukavelenamenin 11 inci maddesile mukavelede mezkûr muhacerete nezaret ve anı teshil ve tasfiye muamelâtile iştigal etmek üzere bir Muhtelit mübadele komisyonu teşkil edildiği ve bu Komisyonun iki âkit taraftan her biri için dört ve 1914 - 1918 harbine iştirak etmemiş olan Hükûmetler tebaası arasından Cemiyeti Akvam Meclisince intihap edilen üç azadan mürekkep olduğu malûmdur.

Bu Komisyon gerek Lozan mübadele mukavelenamesi ve gerek itilâfatı muahhara ile kendisine tevdi olunan vezaifle iştigale devam etmektedir. Mübadelei ahaliye mütedair Lozan Muahhadesile Atina itilâfnamesinin tatbikinden mütevellit mesailin sureti katiyede halli hakkında 10 haziran 1930 tarihinde Hükûmeti Cümhuriye ile Yunan Hükûmeti arasında aktedilip Meclisi Âlice tasdike iktiran eden mukavelename bilhassa komisyonun Cemiyeti Akvamca müntahap üç bitaraf azasına bazı vezaifi mahsusa tahmil etmiştir.

Bu mukavelenamenin 4 üncü maddesile mühadil mallarının tasfiyesi hakkında rey beyan edilmesi, 10 ve 14 üncü maddelerile etabli vesikalarının tevzii 20 inci maddesiyle Yunan Hükûmetinin Muhtelit mübadele komisyonu emrine tediye ettiği mebalığden Hükûmeti Cümhuriyeye üç defada tesviye edilecek mebalığın 2 inci ve 3 üncü kısımlarının temini tesviyesi için Hükûmeti Cümhuriyenin taahhüdatı vakıasını tamamen ifa ettiğine hükmolunması. 23 üncü maddesile 22 inci maddenin tatbikatına taallûk eden bazı vezaifin ifası ve bilhassa 10 haziran 1930 tarihli Mukavelenamenin tatbik ve tefsirine müteallik ihtilafatta hakem vazifesini ifa etmeleri bitaraf heyete tevdi edilen vazifelerdendir. Bitaraf heyet üç azadan tereküp ettiğine göre heyetin bu vezaifi ifa edebilmesi ahdi teşekkülünün tamamıyetine mütevakkıf bulunmaktadır. Bitaraf heyet azasında Müsyü Rivas'ın devleti metbuasınca başka bir vazifeye tayin edilmesi hasebile vukubulan istifası bitaraf heyetin teşekkülü ahdisini noksan bırırkmış ve istifa eden aza yerine bir diğlerinin tayini esbabına tevessül edilmesi zaruretini tevlit etmiştir. Şu kadar var ki Muhtelit mübadele komisyonu vezaifinin neticelen-

mek üzere olmasına ve yeniden bir azamın temini intihabı hayli bir masrafı istilzam edeceğine göre Yunan Hükümeti ile mutabık kalınarak münhal azalığa bir yenisinin tayin edilmemesi takarrur etmiş ve bitaraflara mevdu vezaifin iki bitaraf aza tarafından ifası ve iki bitaraf arasında ittifak hasıl olamadığı takdirde İstanbulda ifayı vazife eden muhtelit mahakim rüesasından Türk ve Yunan heyeti murahhasaları Riyaseti tarafından ittifakla intihap edilecek bir zatın ihtilâflı meselelerin halli için heyete temini iltihakı esasında anlaşılarak olbaptaki Heyeti Vekile kararile merbut notalar teati edilmiştir. Bitaraf heyetin sureti teşekkülünde vuku bulacak bir tebeddül meri mukavelelerin bu husustaki hükümlerinin tadilini icap ettirdiği cihetle merbut notaların Meclisi Âlice tasdikına zaruret bulunmaktadır. Heyetin sureti teşekkülündeki bu tebeddülün millî menafîimizi muhil bir mahiyet irae etmemesine ve tasarruf gayesine matuf bulunmasına ve bu işlerin bir an evvel intacı Muhtelit mübadele komisyonunun faaliyetine nihayet vermesini temin edeceğine nazaran notaların Meclisi Âlice tasdik buyurulacağına Hükümetçe emin bulunulmaktadır.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye encümeni
Karar № 3
Esas № 1/310

14-V-1932

Yüksek Reisliğe

Türk ve Rum ahalinin mübadelesine müteallik olarak Lozanda aktedilmiş olan mukavelenin maddei mahsusası mucibince muhtelit mübadele komisyonuna Cemiyeti Akvam Meclisi tarafından intihap edilmiş olan üç azadan birinin ahiren istifa etmesi üzerine mezkûr azamın mevcut mukavelât mucibince haiz oldukları vazife ve salâhiyetlerin diğer iki aza tarafından ifa edileceğine ve aralarında ihtilâf zuhurunda İstanbulda bulunan muhtelit hakem mahkemeleri reislerinden birinin her münaziünfil mesele için üçüncü hakem olarak intihap olunacağına dair Hükümeti Cümhuriye ile Yunan Hükümeti arasında teati edilen notanın tasdikını mutazammın kanun lâyihası encümenimizce muvafık görülmüştür, arz olunur.

Hariciye En. Rs.	M. M.	Kâ.	Aza	Aza	Aza	Aza
Siirt			Manisa	Elaziz	İstanbul	Kocaeli
Mahmut			Yakup Kadri	Fazıl Ahmet	Salah Cimcoz	İ. Süreyya

HÜKÛMETİN TEKLİFİ

Muhtelit mübadele komisyonu bitaraflar heyetinde inhilâl eden azalığa bir yenisinin intihap edilmemesine ve bitaraflara mevdu vezaifi ahdiyenin sureti ifasına dair teati edilen notaların tasdiki hakkında kanun lâyihası

Madde 1 — Muhtelit mübadele komisyonu bitaraflar heyetinde inhilâl eden azalığa bir yenisinin intihap edilmemesine ve bitaraflara mevdu vezaifi ahdiyenin sureti ifasına dair Hükümeti Cümhuriye ile Yunanistan arasında teati edilen 7 nisan 1932 tarihli notalar tasdik olunmuştur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

20 - V - 932

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.	Ha. V. V.	Mal. V.
<i>İsmet</i>		<i>Zekâi</i>	<i>Ş. Kaya</i>	<i>Ş. Kaya</i>	<i>M. Adülhalik</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.	S. İ. M. V. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Esat</i>	<i>Hilmi</i>	<i>M. Şeref</i>	<i>D. Refik</i>	<i>Ali Rana</i>	<i>Muhlis</i>

Hariciye Vekili namına Hariciye müsteşarı menemenli zade Numan Rifat Bey tarafından imza edilerek Yunan Sefiri Müsyü Polychroniadise tevdi edilen Nota suretidir

Sefir Hazretleri,

Meri itilâfat ve bilhassa Ankara mukavelenamesile derpiş edilen bitaraf aza vezaifinin ileride Müsyü Holstan ve Müsyü Andersen tarafından ifa edilmek üzere istifa eden Müsyü Rivas Vicunamın yerine kimsenin tayin edilmeyeceği hakkında Hükûmetlerimiz arasında vaki itilâfı işbu mektupla teyit eylemekle kesbi şeref ederim.

Maamafih şurası muharrerdir ki mumaileyhima arasında ademi itilâf halinde Türk ve Yunan Heyeti murahhasaları reisleri her münferit mesele için biltilâf İstanbulda icrayı vazife eden Muhtelit mehakim rüesasından birini üçüncü bir hakem olarak intihap edeceklerdir.

İhtiramatı faikamın kabulünü rica ederim.

Ankara 7 nisan 1932

İmza : Numan

Yunan Sefiri Müsyü Polychroniadis tarafından imaz edilerek Hariciye müsteşarı Menemenli Zade Numan Rifat Beye tevdi edilen nota suretidir

Vekil Beyefendi Hazretleri ;

Meri itilâfat ve bilhassa Ankara Mukavelenamesile derpiş edilen bitaraf aza vezaifinin ileride Müsyü Holstad ve Müsyü Andersen tarafından ifa edilmek üzere istifa eden Müsyü Rivas Vicunamın yerine kimsenin tayin edilmeyeceği hakkında Hükûmetlerimiz arasında vaki itilâfı işbu mektupla teyit eylemekle kesbi şeref ederim.

Mamafih şurası mukarrerdir ki mumaileyhima arasında ademi itilâf halinde Türk ve Yunan Heyeti murahhasaları reisleri her münferit mesele için biltilâf İstanbulda icrayı vazife eden Muhtelit mehakim rüesasından birini üçüncü bir hakem olarak intihap edeceklerdir.

İhtiramatı faikamın kabulünü rica ederim.

Ankara 7 nisan 1932

İmza

Polychroniadis